

ΤΡΙΤΗ ΑΠΟΨΗ

Το αυτιστικό πανεπιστήμιο

Η ρίζα του προβλήματος είναι ο τρόπος διοίκησης των ιδρυμάτων

Δεν νομίζω ότι υπάρχουν πολλοί ανάμεσά μας που διαφωνούν για την ανάγκη βαθιών αλλαγών στο ελληνικό πανεπιστήμιο. Όπως επίσης ότι η ρίζα του προβλήματος του ελληνικού πανεπιστημίου είναι το πρόβλημα διοίκησής του. Και εξηγούμαι: σήμερα οι αιρετοί πρυτάνεις, κοσμήτορες και πρόεδροι τμημάτων λογοδοτούν μόνον προς αυτούς που τους ψήφισαν, και όχι στους έλληνες φορολογουμένους, τους γονείς των φοιτητών/φοιτητριών και την Πολιτεία. Δηλαδή συμπεριφέρονται ως συνδικαλιστές επικεφαλής σωματείων. Αν μάλιστα για την εκλογή τους καθοριστικό ρόλο έχει παίξει κομματική φοιτητική παράταξη, γίνονται δέσμοι της παράταξης

ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

αυτής και των δικών της προτεραιοτήτων που είναι συνήθως έντονα, ας πούμε... βραχυπρόθεσμες. Αποτέλεσμα είναι να παραβλέπονται οι παγκόσμια αποδεκτές προτεραιότητες των διοικούντων ένα πανεπιστήμιο, όπως η μέριμνα για την εξασφάλιση συνθηκών αξιοκρατίας και άριστου ερευνητικού και διδακτικού περιβάλλοντος για την προεξέλιξη, επιλογή και προαγωγή μελών ΔΕΠ, η μέριμνα για τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, η άνοδος της δημοφιλίας του πανεπιστημίου στους νέους υποψήφιους φοιτητές, η αναζήτηση νέων πηγών χρηματοδότησης της έρευνας και εκπαίδευσης, και των υποδομών του πανεπιστημίου, η δημιουργική και αμοιβαία ωφέλιμη σχέση του πανεπιστημίου με την κοινωνία και την οικονομία, η προβολή του πανεπιστημίου διεθνώς κ.λπ. Να προσθέσουμε στα παραπάνω και το πρόβλημα της συναλλαγής μεταξύ πρυτανικών αρχών (ή κοσμητόρων και προέδρων) και φοιτητικών παρατάξεων ή/και χαμηλόβαθμων μελών ΔΕΠ, που επιζητούν προαγωγή, και υποψήφιων προέδρων τμημάτων. Ενός κακού δοθέντος, μύρια έπονται: μια πανεπιστημιακή διοίκηση που ουσιαστικά ενδια-

φέρεται μόνο για τα τεκταινόμενα "εντός των τειχών", οδηγεί σε ένα αυτιστικό πανεπιστήμιο. Ιδού μερικά από τα συμπτώματα του ιδιότυπου αυτού αυτισμού: κάποιοι καθηγητές και φοιτητές διακρίνονται διεθνώς με λαμπρή έρευνα και δημοσιεύσεις, συνήθως καθημερινά μαχόμενοι επιλοκές με το δαιδαλώδες, ασφυκτικό και άλλων προτεραιοτήτων σύστημα διοίκησης, σίζοντας έτσι, ως έναν βαθμό, την τιμή του ελληνικού πανεπιστημίου. Ερευνά βέβαια τις πιο πολλές φορές (όχι πάντα είναι αλήθεια) τελείως αποκομμένη από την ελληνική κοινωνία και οικονομία και τις προοπτικές ανάπτυξής της. Την ίδια στιγμή μεγάλο ποσοστό της πανεπιστημιακής κοινότητας απαιτεί μεγαλύτερη χρηματοδότηση χωρίς λογοδοσία (το «απροϋπόθετο» του Πανεπιστημίου), κατασκευάζει κατά το δοκούν νέα πανεπιστήμια, σχολές, τμήματα και προγράμματα σπουδών - και αν έχει τις κατάλληλες προσβάσεις στο υπουργείο τις κάνει αποδεκτές. Και αυτά ενώ στενάζει ο τόπος μας από την οικονομική κρίση, στα ύψη βρίσκεται η νεανική ανεργία, και αν έχουμε κάποια ελπίδα να ανακάμψει αυτός ο τόπος, αυτή είναι μέσω μιας στρατηγικής ανάπτυξης που δίνει προτεραιότητα στην οικονομία έντασης γνώσης. Πώς θα περάσουμε από το σημερινό αυτιστικό, στο εξωστρεφές, διεθνοποιημένο πανεπιστήμιο, μοχλό ανάπτυξης για τη χώρα μας; Είμαι από αυτούς που πιστεύουν ότι ο νέος νόμος - πλαίσιο για την Ανώτατη Παιδεία κάνει άλματα προς τη σωστή κατεύθυνση.

Χωρίς το πανεπιστήμιο να χάσει την αυτοτέλειά του (παρά τα περί αντιθέτου λεγόμενα), του δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχει ενεργά στη γενικότερη προσπάθεια του τόπου για ανάπτυξη λογοδοτώντας για τα πεπραγμένα του. Έτσι, το Πανεπιστήμιο αναφέρεται ως προς τον στρατηγικό σχεδιασμό του, τη χρηματοδότησή του και την αξιολόγησή του σε Εθνική Αρχή Χρηματο-

δότησης και Αξιολόγησης. Επίσης ανοίγει τις πόρτες του στον έξω κόσμο, μέσω πρόσκλησης από το ίδιο το πανεπιστήμιο σημαντικών προσωπικοτήτων από τα γράμματα, τις τέχνες, τις επιστήμες και την οικονομία, να γίνουν μέλη του Συμβουλίου. Το Συμβούλιο σταματά την απευθείας συναλλαγή μεταξύ υποψήφιων πρυτάνεων, κοσμητόρων και προέδρων και όσων επιθυμούν να αποκομίσουν οφέλη με αντάλλαγμα την υποστήριξη του υποψήφιου. Η επιλογή των εξωτερικών μελών θα σηματοδοτεί πού δίνει ή θέλει να δώσει έμφαση και να αναπτυχθεί και αριστεύσει ένα πανεπιστήμιο. Το πανεπιστήμιο καταρτίζει στρατηγικό σχεδια-

Οι αιρετοί πρυτάνεις, κοσμήτορες και πρόεδροι τμημάτων λογοδοτούν μόνον προς αυτούς που τους ψήφισαν, και όχι στους έλληνες φορολογουμένους, τους γονείς των φοιτητών/φοιτητριών και την Πολιτεία

σμό και τον υποβάλλει στην Εθνική Αρχή. Αν εγκριθεί, ο πρύτανης μαζί με τους αντιπρυτάνεις που τον συνεπικουρούν, και τους κοσμήτορες, έχει την ευθύνη εκτέλεσής του, λογοδοτώντας στο Συμβούλιο Διοίκησης και τελικά στην Εθνική Αρχή.

Το σχέδιο νόμου απελευθερώνει τις δημιουργικές δυνάμεις μέσα στο πανεπιστήμιο, το συνδέει με την εκτός των τειχών πραγματικότητα και του δίνει τη δυνατότητα, εφόσον υπάρχουν και οι κατάλληλοι πόροι, να κινηθεί ελεύθερα και ανταγωνιστικά στη διεθνή σκηνή. Ναι, υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης: π.χ. εγώ θα ήθελα συμμετοχή των αποφοίτων στη ζωή του πανεπιστημίου και θα επανέφερα τον ακαδημαϊκό ρόλο του τμήματος. Αλλά ας μην γελιόμαστε: τώρα είναι η ευκαιρία για ένα τεράστιο άλμα προς τα εμπρός!

Ο Χρήστος Νικολάου είναι πρώην πρύτανης του Πανεπιστημίου Κρήτης, πρώην πρόεδρος του ΕΣΥΠ